

Norsk landbruksrådgiving

postmottak@lmd.dep.no

### Innspill til utredning om Bionova

Opprettelsen av Bionova er nevnt i Hurdalsplattformen som en av flere av Regjeringens målsettinger for klima og miljø:

*Sitat: «Oppfylle statens og landbrukets avtale om kutt av klimagasser i landbruket ved hjelp av nye verktøy. Det viktigste nye verktøyet vil være etablering av Bionova, en finansieringsmekanisme til støtte for klimatiltak i landbruket».*

**Bionovas kjerneoppgaver:** Formuleringen over viser etter vår mening hva som skal være kjerneoppgaven til dette organet. Vi vil presisere at det er behov for finansiering på gårdsnivå, men også faglige utviklingsoppgaver i samarbeid med forskning og innovasjonsmiljøer.

Norsk landbruksrådgiving (NLR) har i flere år jobbet målrettet med klimatiltak i landbruket og har erfaringer med de flaskehalser og faglige utfordringer landbruket står overfor ved gjennomføring av tiltak i stort omfang.

*Vi er enige i at det er behov for ekstra finansiering av klimatiltak i landbruket. Det er behov for tilskudd på gårdsnivå. Sett i forhold til ambisjonene i klimaplanen, er behovene for finansiering langt større enn det som nå dekkes gjennom eksisterende virkemidler. Det bør være tilgang på investeringsmidler, arealtilskudd samt tilskudd til målrettede prosjekter.*

**Hva som ikke løses med eksisterende virkemidler:** Eksisterende økonomiske virkemidler ligger i RMP, SMIL, dreneringstilskudd, samt tilskudd og lån fra Innovasjon Norge. Disse er bare delvis innrettet med tanke på å redusere utslippene av klimagasser. Utredninger viser også at det er vanskelig å påvise klimateffekten av de generelle virkemidlene over jordbruksavtalen. Det er behov for mer målretting og spesifikke ordninger som kan føre til direkte og dokumenterbare effekter på utslippene av klimagasser målt som CO<sub>2</sub> ekvivalenter. I utredningen Klimakur 2030 ble det gjort anslag på kostnadene for ulike klimatiltak i jordbruket. Kostnadene ligger i størrelsesorden 500 -1500 kr/per tonn CO<sub>2</sub> for mange av disse tiltakene. Med en målsetting om en reduksjon av utslipp på 5 millioner tonn CO<sub>2</sub>-ekvivalenter betyr dette samlede kostnader på milliardnivå. Det er ikke realistisk at landbruket kan foreta disse investeringene på egen hånd uten støtte.

**Organisering:** Bionova kan trolig organiseres på ulike måter. Enten som en egen enhet, eller knyttet til eksisterende forvaltningsorganer. Etter vår mening må det likevel være et tydelig mandat og en effektiv forvaltning hvor målet er å finansiere og stimulere klimatiltak som ellers ikke kan finansieres på andre måter. Det er behov for finansiering og tiltak på den enkelte gård som kan være en direkte oppfølging av de tiltaksplanene som nå er i ferd med å lages på gårdsnivå.

## Nærmere om arbeid med klima i NLR

NLR er en medlemsorganisasjon, en sammenslutning av 10 regionale foreninger som altså eies av medlemmene. Vi driver rådgiving på oppdrag fra bøndene, men deltar også i prosjekter i samarbeid med forskningsinstitusjoner og andre organisasjoner. Vi driver også en utstrakt virksomhet med kurs og kompetanse på mange fagområder. En stor andel av kursene blir gjennomført for å sikre at bøndene kan etterleve offentlige krav og forskrifter, samt målsettinger for miljø.

I tillegg har NLR nasjonale oppgaver. En av disse oppgavene er å bidra til et mer miljøvennlig landbruk gjennom å redusere utslippene av klimagasser. NLR var med på stiftelsen av Landbrukets klimaselskap og prosjektet Klimasmart landbruk. Vi deltok i utredningene som var grunnlaget for Landbrukets klimaplan, og vi har fått medansvar for oppfølging og årlig rapportering av flere av de 8 satsingsområdene i denne planen.

NLR startet klimarådgiving for landbruket høsten 2021. Denne rådgivingen er rettet mot tilskuddsordningen i RMP og skal gi en oversikt over utslippene og en enkel klima- og tiltaksplan for gården.

I tillegg til dette har vi bygget opp egen kompetanse på fornybar energi og tilbyr nå rådgiving til bønder som har planer om å investere i biovarme, solenergi eller biogass. Vår rådgiving innen byggteknikk og maskinteknikk retter seg også nå mer mot klimatiltak.

Klimakalkulatoren og klimarådgiving på gårdsnivå er tiltaksområde nummer 1 i klimaplanen. Det er behov for en dokumentasjon ned på gårdsnivå som viser utslippene og også mulighetene for reduksjoner. Klimakalkulatoren er et verktøy for å kvantifisere dette. Som kjent bygger den på flere beregningsmodeller og en omfattende innhenting av data på gårdsnivå.

Bruken av kalkulatoren og klimarådgivingen krever kompetanse hos både rådgiver og bonde. Det er gjennomført opplæringsprogram, og dette må også videreføres i takt med at flere rådgivere og bønder blir involvert i bruken av kalkulatoren.

*Det er fortsatt behov for et stort løft for kompetanse og rådgiving om klima og klimatiltak. Dette har fått en god start i prosjektet Klimasmart landbruk, men må intensiveres og videreføres etter avslutningen av dette prosjektet. NLR har også spilt inn dette til jordbruksforhandlingene. Vi foreslår at det opprettes et fagapparat med spisskompetanse på klimatiltak, klimakalkulatoren og klimarådgiving, og at denne faggruppen kan organisere utdanning av rådgivere og være pådriver for videre klimaarbeid i landbruket.*

## Fossilfri maskinpark i jordbruket

Utslippene av klimagass fra maskiner i jordbruket er beregnet til ca. 300 000 CO<sub>2</sub>-ekvivalenter årlig.

Det finnes nå alternative drivstoff til fossil diesel, men disse inntil nå vært dyrere. Det er også mulig å elektrifisere en del av maskinparken.

*Teknologien gjør det mulig å kjøre fossilfritt i jordbruket. Men dette er ikke uten videre en lønnsom omlegging for den enkelte bonden.*

## Fossilfri oppvarming i jordbruket

Bruk av fossilt brensel til oppvarming vil bli faset ut. Dette krever investeringer i andre kilder til oppvarming. Det er stor interesse for biovarme og solenergi. Energisparende tiltak som varmepumper, led-belysning er også svært aktuelle, selv det ikke betyr så mye for de direkte utslippene av klimagasser.

*Det er et stort behov for mer midler som støtte til investeringer i fornybar energi i landbruket.*

### **Bruke klimavennlige bygningsmaterialer**

Ulike byggematerialer og byggemetoder har ulikt klimaavtrykk. Vi har god dokumentasjon på at bygging i tre er gunstig.

*Klimaavtrykk bør være et viktig kriterium ved tildeling av investeringstilskudd til landbruksbygg.*

### **Bedre bruk av gjødsla og god agronomi**

I klimaplanen er det beregnet et betydelig utslippskutt som følge av agronomiske tiltak. Mindre utslipp fra lagring og spredning av husdyrgjødsel bruk av fangvekster.

Noen av disse tiltakene faller inn under RMP-ordningen med årlig arealtilskudd. RMP er ikke tilstrekkelig finansiert for å dekke et mye større omfang av disse tiltakene.

*Investeringer i gjødsellager, økt kapasitet og dekke over gjødselkum, er nødvendig for å redusere tap under lagring og for å sikre at spredningen kan foregå i vekstsesongen.*

### **Jorda som karbonlager**

Klimaplanen har et ambisiøst mål om karbonlagring i jord ved hjelp av biokull. Foreløpig er det liten tilgang på biokull til bruk i jordbruket. Det som er tilgjengelig er også dyrt. Det finnes også andre velkjente metoder for karbonbinding i jord, og NLR driver praktisk utprøving av dette sammen med NIBIO. Vi samarbeider også med Regenerativt Norge i flere prosjekter om jordhelse og jordkarbon, og viser til deres uttalelse.

*Det bør innføres et arealtilskudd for å stimulere bruk av biokull og karbonbindende metoder.*

Bjarne Holm, Direktør

[sign]

Svein Skøien, Prosjektleder klimasmart landbruk

[sign]